

הפורחת בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום ראשון י"ז אדר תשע"ח | דף היומי בבלי: עבודה זרה מח.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן ש"ב עד סעיף ב'. | לוח יומי מקוצר: עמוד פ"ו סימן ש"ב.
מוסר: פרק ר' מ"וראה נא" עד תחילת פרק ז'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: פרק ד משנה א' איזהו עשיר' עד משנה ד' רבי יוחנן בן ברוקא'.

הדף היומי בהלכה

האם מותר לחבוט בבגד מאובק בשבת?

ומעיקר הדין מותר להסיר את העפר והאבק גם בעזרת מברשת בגדים וכיוצא בה, אך נהגו שלא לעשות כן. וכן מותר ללקט את העפר והאבק מעל גבי הבגד, אך אסור לשפשף את הבגד בידים, כיון שזו פעולה של כיבוס; ונחלקו הפוסקים אם מותר לחבוט בבגד קלות, או שכל חבטה באמצעות היד נחשבת כשפשוף הבגד בידים.

[שו"ע שב, א, משנ"ב ה-ו, וביה"ל ד"ה יש, ד"ה לחוש, וד"ה ועיין; ביאורים ומוספים דרשו, 11 ו-13; וראה עוד משנ"ב שם]

בגד שהתלכלך בעפר יבש או באבק - אם הוא בגד שרגילים להקפיד על נקינותו מעפר ומאבק, אסור לנערו, וכל שכן שאסור להסיר את העפר והאבק בידים, או באמצעות מברשת בגדים.

אך אם הוא בגד שאין רגילים להקפיד על נקינותו מעפר ומאבק, או שאדם זה אין דרכו להקפיד על כך - מותר לנערו מעט כדי להסיר את האבק והעפר; ויש שכתב כי אסור לנערו בחוזקה, משום שבעצם הניעור מוכיח המנער כי הוא מקפיד על נקינותו, וגם משום שבכך הוא מוציא גם את העפר והאבק הבלועים בתוך הבגד, והרי זה ככיבוס של ממש.

הדף היומי בהלכה

בגד כהה עם פסים בהירים - האם מותר לנערו מאבק בשבת?

הדין בהתאם להקפדתו. ובגד שבדרך כלל אין בעליו מקפיד על נקינותו, אך עתה מקפיד עליו מפני כבוד השבת, או מפני מאורע מסוים, כגון שאמור לדרוש ברבים - דינו כבגד שאין מקפידים עליו. ויש שכתב שאם מקפיד על נקינותו בכל שבת, דינו כבגד שמקפידים על נקינותו; והסתפק בנוגע להקפדה בגין מאורע מסוים.

[שו"ע שב, א, משנ"ב ה, שעה"צ ז, וביה"ל ד"ה עלה; ביאורים ומוספים דרשו, 2 ו-5]

כאמור, בניעור בגדים בשבת מעפר ומאבק, יש הבדל בין בגד שמקפידים על נקינותו, לבגד שאין מקפידים על נקינותו. בגד שמקובל להקפיד על נקינותו, הוא בגד חדש, או שנראה כחדש, ואשר צבעו כהה. ובגד שלא מקובל להקפיד על נקינותו מעפר ומאבק, הוא בגד בצבע בהיר, או בגד ישן.

ובגד כהה שיש בו פסים בהירים, יש שהסתפק אם דינו כבגד כהה. וכל האמור הוא בהתאם למקובל בקרב רוב הציבור, אך מי שאינו מקפיד על נקינותו של בגד חדש וכהה, או להיפך, שמקפיד אף על נקינותו של בגד ישן או בהיר - משתנה

הדף היומי בהלכה

ניתן להסיר בוץ מעל גבי בגד בשבת?

אבק ועפר, כנ"ל; ואילו מבגד שמקפידים על נקינותו - אסור להסירו. (ולענין לכלוך כזה, אין הבדל בין בגד שצבעו כהה לבגד שצבעו בהיר, ראה לעיל). ולכלוך המונח על גבי בגד ואינו דבוק בו, וכגון פירורי לחם - אף בסוג ב' שהפירורים נצמדים אליו - מותר להסירו מכל בגד שהוא, אך נהגו שלא לעשות זאת בעזרת מברשת בגדים וכיוצא בה.

[שו"ע שב, א, משנ"ב ז, וביה"ל ד"ה עלה, וד"ה ועיין; ביאורים ומוספים דרשו, 12 ו-14]

בגד שנדבק בו לכלוך של בוץ, או תבשיל, וכיוצא בהם - אם הלכלוך יבש, פעמים שיש בהסרתו איסור 'טוחן', כגון אם מדובר בבוץ, או בתבשיל שיש בו איסור טוחן.

ואם אין בכלל מושם איסור 'טוחן', או שהוא לח, דינו כך: אם לאחר הסרת ממשות הכללוך ישאר כתם על הבגד, מותר להסירו, אלא שאם הבגד רטוב, יש להזהר מאיסור סחיטה. ואם לאחר הסרת הכללוך לא ישאר כתם - מותר להסירו רק מבגד שאין מקפידים על נקינותו, ורק באמצעים שבהם מותר להסיר

יום למחרת פורים ניגש הרבי לשולחנו בבית מדרשו, מלמל: "עכשיו עלי למלא את הצ'קים שחילקתי" - ותיכף צלל לתלמודו בדביקות עילאית, שעות שעות ברציפות

ליאריצייט האדמו"ר בעל 'אמרי מנחם' מאלכסנדר זצ"ל

'טיש' פעם אחר פעם לבקשת ברכה על שידוך. בצאתו לגלג הלה כיצד הצליח 'לסדר' את הרבי בבקשו שוב על אותו הדבר... ואמנם, מספרים חבריו, הבחור היקר התארס באותה שנה, ביטל שידוכו באותה השנה ושוב התארס - הכל בזכות ב' ברכות האירוסין הנ"ל...

עוד רבים הם הסיפורים המופלאים על הרבי, רבי אברהם מנחם דנציגר זצוק"ל, אולם בעלי עין חדה ולב שומע נתנו את ליבם דוקא לעובדות הבאות: יום אחר הפורים ניגש הרבי לשולחנו בבית מדרשו, מלמל: "עכשיו עלי למלא את הצ'קים שחילקתי" - ותיכף צלל לתלמודו בדביקות עילאית, שעות שעות ברציפות.

ולנכדו זצ"ל, אשר נבצר ממנו להגיע לסב הגדול בפורים גופא, וביקש להתברך מפיו יום לאחר מכן, ענה: "זמן הברכה, לצערי, עבר".

(הגרי"מ וינגרטן שליט"א ר"י משנת שלמה - ממקור ראשון)

לשולחן הפורים של הרבי בעל 'אמרי מנחם' מאלכסנדר זצ"ל יצאו מוניטין בכל רחבי ב"ב. רבים רבים תלו את ישועותיהם בברכה שזכו לקבל במהלכו של אותו טיש ידוע, ומדי שנה בשנה נראו דמויות מסלטה ושמנה של העיר, ליטאים וחסידים ספרדים ותימנים, כשהם נדחקים בקהל הרב שבא אל שולחנו של הצדיק שנתפרסם בעונותיו ובהתמדתו היוקדת, ובכח הברכה שלא יסולא בפז. כך למשל, בחור מבוגר שמעליו היו שלוש אחיות בוגרות עוד יותר, הומרץ על ידי חבריו לישיבה שנכחו במקום לעלות על השולחן ולפצוח ב'בדחנות' [שבתחום זה היה בעל כשרון מיוחד]. האלטערער' הנ"ל עשה כן, ולא ירד עד שהבטיחו הרבי בשידוך עד לר"ח אייר. ברדתו הטיל הלה ספק אם הדבר בכלל יתכן, שהרי שלשת אחיותיו בברניות ומעכבות עצמן עד בלי די. אלא שלא הגיע א' אייר וכל הארבעה היו בקשרי אירוסין...

ובאותה עת חמד לו לצון בחור אחר - קר מזג מטבעו, ונדחק ובא באותו

פניני הפרשה

אחד האחים תמיד הספיק להכניס את סחורתו עד הדלקת הנרות, ואילו לשני כמעט תמיד נשארה סחורה בחוץ, ממש עד שקיעת החמה. יום אחד ניגש לאחיו ושאלו: "איך אתה מצליח ואני לא?!"

זאת אינני מספיק?
ענה לו האח: דע לך, אני החלטתי מראש שאם תישאר סחורה אחרי זמן הדלקת נרות - אשאיר אותה בחוץ! אפילו שתלך לאיבוד! וממילא, כל יום ששי אני טורח וממהר במיוחד כדי שלא אפסיד את כספי. וזו זריזות מיוחדת, מהירות מיוחדת. אבל אתה לא החלטת כך בלבך, ואף שאתה מזדרז, מטרת זריזותך היא שלא תצטרך לחלל שבת ח"ו. וכשזו המטרה - שלא לחלל שבת - אזי הזריזות שונה לחלוטין. לכן הרבה פעמים אינך מספיק...
מכאן יש ללמוד - מסיק רבי מאיר צבי - שאם קובעים זמן לעשות מצוה או כל מעשה טוב, ורוצים שלא לאחר את ביצוע העשיה בגלל טרדות העוה"ז שנמשכות מעבר לרצוי, העצה היא להחליט שבהגיע הזמן להפסיק הכל. גם במחיר הפסד. קבלה זו תכריח ממילא להשלים את כל מה שצריך בזמן. (איש לרעהו)

שֵׁשֶׁת יָמִים תַּעֲשֶׂה מְלֶאכֶה וּבַיּוֹם הַשְּׁבִיעִי יִהְיֶה לָּךְ שַׁבַּת שְׁפֹתָן לָהּ (שמות לה ב)
סיפר הגאון רבי מאיר צבי גרוזמן: בימי עולמי שמעתי על שני אחים בעיר הנמל חיפה, שניהם היו יראים ושלמים ועסקו בנפרד בהבאת סחורות מעבר לים. הסחורה היתה מגיעה באוניות מכולה גדולות והיה צריך להזדרז ולהכניס את הסחורות למחסנים לפני שבת.

האחים עסקו כל אחד בסחורתו בנפרד, ובכל הזריזות, כדי שח"ו לא תישאר הסחורה בחוץ בשבת. אך במציאות מה שקרה הוא, שאחד האחים הספיק תמיד להכניס את סחורתו עד שעת הדלקת הנרות, ואילו האח השני, אף שטרח כל היום, לא הספיק להכניס את הסחורה עד זמן הדלקת הנרות וכמעט תמיד נשארה לו סחורה ממש עד שקיעת החמה.

יום אחד הוא ניגש לאחיו ושאל אותו: תגידי, איך אתה מצליח תמיד להכניס את כל הסחורה כחצי שעה לפני כניסת שבת, הרי גם אני מזדרז מאוד ובכל

קנין חכמה פרקי אבות

אמר ה'אמרי חיים' לרבי זלמן בריזל: "אני מטבעי איש שמח, ואילו עליך רואה אני שאתה ירא שמים; תן לי אתה קצת יראת שמים, ואני אתן לך תמורתה את מדת השמחה..."

רואה שאתה ירא שמים, אם כן תן לי אתה קצת יראת שמים ואני אתן לך תמורתה את מדת השמחה..."
פעם אמר כן להחסידי רבי זלמן בריזל זצ"ל. השיב לו רבי זלמן בחכמתו: "קודם יעביר לי הרבי ממדת השמחה אשר לו, ואח"כ כשתהיה לי יראת שמים, אתן מחלקי לרבי..."

(מפי ספרים וסופרים, אבות)

איזהו עשיר השמח בחלקו (אבות ד א)

האדמו"ר בעל 'אמרי חיים' מוויז'ניץ ז"ע היה מופלג מאד במדת השמחה, וזו המדה היחידה שהשתבח בעצמו שזכה לקנותה. תדיר היה מזהיר על כך שיהודי צריך שתהיינה לו שמחה ויראת שמים.

כשפגש ביהודי שפניו העידו עליו שהוא ירא שמים (כמו שהצדיקים זוכים לראות), היה פונה אליו ואומר: "אני מטבעי הנני איש שמח, ואילו עליך אני

להפתעת כולן, נערה אחת לא שבה לעבודתה אלא החזיקה בידה מזוודה וצעדה בביטחון לכיוון היציאה. לשאלת המנהל, השיבה: "אינני רוצה לחלל שבת, ועל כן אני עוזבת"

והכריז בקול תקיף: אשה שאינה מעונינת לעבוד בשבת, שתקום עתה עם מזוודתה בידה, ותצא מהמפעל כמפוטרת מהעבודה!
הנשים היהודיות שידעו היטב משמעותה של עזיבת העבודה, כמעשה התאבדות, טבעי הדבר שהעדיפו לשתוק ולשוב לעבודה, אך להפתעת כולן, נערה אחת לא שבה לעבודתה, אלא החזיקה בידה מזוודה וצעדה בביטחון לכיוון פתח היציאה. לשאלת המנהל: לאן פניך מועדות, ומדוע? – השיבה: אינני רוצה לחלל את השבת, ועל כן עוזבת אני את מקום העבודה הזה.
המנהל הנכרי, שהתרגש מאומץ ליבה של הנערה, לא יכול היה להסתיר את רגשותיו, ופנה לעבר הפועלות: "אתן כולכן תמשכנה לעבוד בשבת, מלבד נערה זו, שהוכיחה את דביקותה לדתה באומץ בלתי יאומן – משחרר אני אותה מכל עבודה בשבת!"

(כאיל תערוג מתוך בנאות דשא עמי קצב)

בְּיָמֵינוּ הַשְּׂבִיעִי יִהְיֶה לָכֶם קֹדֶשׁ שַׁבַּת שְׁפָתוֹן לָהּ (שמות לה ב)

היה זה בעת מלחמת העולם השנייה, כשהנאצים ימ"ש פלשו לצרפת ושליטתם היתה מלאה, וכל איש או אשה יהודים אשר נמצאו ברחובות צרפת שלא במסגרת עבודה מורשית ע"י הנאצים היה אחת דינו להישלח ברכבות המוות לאחת ממחנות ההשמדה.

אחת המתפרות הגדולות בפריז קבלה את אישורה של הממשלה להעסיק במסגרתה נשים יהודיות, וכך נשים רבות מצאו מקלט מפני הנוגשים הגרמנים. אחת מבין אותן הנשים היתה הרבנית שטיינמן ע"ה בצעירותה בטרם נישאה לרבנו זצ"ל.

והנה קרה דבר. הוכרז ע"י המנהל הראשי כי העבודה תימשך בכל ימות השבוע, כולל שבת. מנהל העבודה שם לב כי ישנה איזושהי תסיסה בין הנשים היהודיות, ולאחר בירור קצר העלה כי הנשים מסרבות לעבוד בשבת. מיד קם

החפצים בחיים – חפץ חיים יומי

אחד ממקורבי החזו"א אמר לו על איזה רב בעיר שאינו מבין את עניני המקוה, ואמר החזו"א: "לשון הרע!" כשחזר והזכיר זאת בהמשך השיחה, חזר החזו"א ואמר: "כבר אמרתי שזה לשון הרע"

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר חפץ חיים

הוראה שפסק להקל בדבר מסוים באיסור דרבנן, לפי שכבוד תלמיד חכם הוא עשה מהתורה, ואיסור זה שהקל בו הוא דרבנן, ויש לחוש לבזיון תלמיד חכם שיש בזה חילול ה' וחילול כבוד התורה [ובדעת תורה שם אחר שהביא דבר המהרי"א סיים: ומזה תוכחה מגולה על לזלזל הורים ומורים כיוצא בזה]. ומי ששואל על רב פלוני האם אפשר לסמוך על פסקי הוראותיו [ויודע הנשאל שרב זה אינו תלמיד חכם וירא שמים], דעת החזו"א (מעשה איש ח"ג עמוד רא) שמותר לומר זאת ואין בכך משום לשון הרע, וכמי ששואל אצל איזה סנדלר כדאי ללכת לתקן נעליים, ואומרים לו: לך לסנדלר פלוני, כי הסנדלר ששאלת עליו לא מתקן טוב, שאין זה לשון הרע, שהרי צריך לדעת למי ללכת לתקן. וכן כתב באגרותיו (ח"ב אגרת קלג), והוסיף שמ"מ צריך לזה זהירות יתירה ופן ישנה הדבר בקוצו של יו"ד ונמצא מוציא שם רע על תלמיד חכם. ואכן, במעשה איש (ח"ו עמוד כו) מובא שאחד ממקורביו אמר על איזה רב בעיר שאינו מבין את עניני המקוה כשמסבירים לו, ואמר החזו"א: "לשון הרע". וכשחזר והזכיר זאת בהמשך השיחה, חזר ואמר החזו"א: "כבר אמרתי שזה לשון הרע". ויש לציין שצריך גם את כל גדרי ותנאי הלכות סיפור לשון הרע לתועלת המבוארים לקמן (לשון הרע כלל י סעי' ב, ורכילות כלל ט סעי' ב).

לגבי אמירה על ת"ח שאין כחו בעיון אלא רק בבקאות, או שיש לו נגיעות בענין מסוים, כתב הגר"י שפירא (דעת יהודה עמי רמה) שנראה שהתיר החזו"א לומר את הדבר, אלא שבזמננו כמעט אין ת"ח שראוי לומר דברים כאלו על ת"ח אחר, מפני שנתמעטו מאד חכמי הדור האמיתיים שהוראתם היא ללא כל פניה, ואף דברי החזו"א לא נאמרו אלא כשהדברים נאמרים לת"ח מובהקים, אבל לא לסתם בני"א, שהם בחזקת שאינם זהירים. וראה עוד מה שכתב החזו"א בנדון זה במעשה איש (ח"ה עמוד לא).

כשמבררים בשידוכים על חכמת התורה של חתן, כתב החפץ חיים לקמן (סוף רכילות ציור שלישי אות ו) שמותר לגלות זאת. אכן, לומר על החתן שאינו חכם וחריף אלא תמים, כתב שם (אות ה) שאסור, כי אנשים יפרשו שהוא שוטה ופתי ויגיע לו היזק רב מזה, ראה שם.

בסעיפים הנלמדים היום (כלל ה' סעיפים א-ב-ג) מאריך החפץ חיים בדוגמאות לדיבורי לשון הרע אסורים, שהמכשול בהם נפוץ משום חוסר ידיעה. והוא מקדים ואומר – "אבקש שאל יהיה לפלא בעיני הקורא במה שאאריך בו ואציע כל פרט בפירושו, כי א חשוב אולי יתן ה' שעל ידי זה תסור מעט מהמכשלה הגדולה הזו".

הדוגמאות שמביא החפץ חיים עוסקות בדיבורים על שלילת מעלות אצל הזולת, כגון שאינו חכם וכדומה. ב'ביאורים ומוספים' מביאים כי הסיבה שרבים טועים בזה וסוברים שאין בכך גנות היא, משום שאדם חסר כישרון או חכמה אין זה באמת גנות עבורו. כי הרי כך נולד, ואדרבא, אם ימלא תפקידו כפי שחננו ה' יתברך, שווה הוא בדרגתו לכל אדם שניחון בכישורים מרובים. כנגד הנחה מוטעית זו כותב כאן החפץ חיים, שהדבר אסור משום לשון הרע, משום שלמעשה על ידי דיבורים אלו יורד ערכו של הזולת בעיני השומעים, וכן עלול להיגרם לו נזק שלא כדין, וכפי שהוא מפרט – נזק בשידוכים או בפרנסה ועוד. החפץ חיים מציב כאן בפני הלומד מעין מראָה, ומציע לו לבחון את עצמו: אם היו מספרים עליו שאינו חכם וכיוצא בזה – כמה היה מתרעם על כך, והיה חושב על המספר שאמר זאת רק מחמת רוע לבו ורצונו לגנותו ולהשפילו – "וכשאתה עושה כן לחברך, שבכמה עניינים הוא טוב יותר ממך לה' ולבריות, אין זה נחשב בעיניך לעוון כלל! ראה את העיוורון הגדול שיש בזה".

דוגמה נוספת, חמורה יותר, מביא החפץ חיים – כשאומר על תלמיד חכם שאינו חכם כל-כך בתורה, וכגון שאינו יודע כל כך לפסוק הלכות וכו', שבה הוא ממעט את כבודו לגמרי ויורד למחיתו. וכן אם מספר על אומן שאינו אומן כראוי וכו'. ומסיים החפץ חיים: "וקשה לי לצייר את הכל, אך תן לחכם ויחכם עוד, כי לא באתי רק לעורר והמשכיל יבין את הכל מדעתו".

ב'ביאורים ומוספים' מביאים בענין זה מה שכתב ב'דעת תורה' (פתיחה להלכות טרפות אות מא), שאם מורה הוראה הוֹךָ להקל, ורוצה אחר לחלוק עליו ולהורות שלא כדבריו, שקול כבוד התורה של המורה הוראה הראשון כהפסד מרובה, ולכך במקום שמקילים בהפסד מרובה, יש להקל גם כאן. עוד הביא משו"ת מהרי"א (ח"ב סימן קטו) שאין ראוי לחלוק על הוראת מורה

כשהיצר הרע רואה אדם מתקשט ומייפה את שערו - אומר: "זה שלי"!

ציור: יואל קסברגר

מתוך לימוד המוסר היומי בספרי החפץ חיים:

שרואה היצר הרע אדם שממשמש בעיניו ומתקן בשערו, אומר 'זה שלי הוא; ומתלווה אליו. ומכניסו מעוון קל לחמור וכו', ולא יסתפק היצר הרע בזה לבד, כי אם יכניסו עוד בהתקרבות לעריות, שירויה היצר הרע בזה הרבה מאד עוונות מהרהורים, ועוונות מליצנות, ועוונות מניבול פה, וכדומה. ומי גרם לו כל זה? מה שנתן יד מתחילה ליצרו על ידי קישוט ראשו וסלסול שעריו!" [תפארת אדם פרק ו]

"נבוא לבאר עד כמה גרוע הענין של הסלסול והקישוט הרבה [לאנשים]. הנה, ראשון לכל צריך לידע שעצם הסלסול נכלל בלאו דלא ילבש גבר שמלת אשה. ולא באו לאסור לגמרי לאדם לתקן גופו שלא ילך מגונה, כי בודאי צריך לאדם ללכת בנקיות, אבל העיקר בזה הוא ריבוי הקישוט והסלסול, שזה הוא מדרכי היצר הרע. והקישוט לא הותר רק לנשים, שהן צריכות לכך. ועוד, שבזה הוא מגרה יצר הרע על עצמו, וכמו שאמרו חכמינו ז"ל, שבשעה

פרשת השבוע

"כדי להשריש בנו אהבת תורה היה אבא זצ"ל לוקח אותנו לפנות בוקר לבית המדרש של גור; כדי שנקבל מושג בדיבוק חברים לקח אותנו לבית המדרש של באיאן בסעודה שלישית; כדי לטעום מתיקות בתפילה לקח אותנו להתפלל אצל האדמו"ר מספינקא..."

רבי יחיאל מיכל שטרן שליט"א רב שכונת עזרת תורה בירושלים, על החינוך והדוגמא האישית

בש"ס, זה מתמיד עצום, זה מתפלל בדבקות... הכל כדי להשריש בנו באופן מוחשי איך נראים בני תורה ויראי שמים. בערב יום הכיפורים היה לוקח אותנו לביתו של מרן הרב מברסק זצוק"ל, להראות לנו את הפחד של יום הדין שהיה למרן, זכורני שפניו האדמו כאש ממש, והיה אומר לנו, "תראו איך הרב מפחד מיום הדין, ואתם מפחדים...? אם הרב מפחד, הרי אתם ודאי צריכים לפחד..." כדי להשריש בנו לב והרגשה בתפילה, היה שולח אותנו למקהלה של רבי יעקב רוטמאן זצ"ל, שהיה בעל תפילה בזכרון משה, והיה בעל רגש עצום, ותפילתו היתה בכל לבו ממש. והיה מלמד כמה ילדים קטעים מימים נוראים, כמו ונתנה תוקף ועוד, והיה שולח אותנו שנחזור עוד ועוד, "תראו איך צריך להתפלל עם לב".

בתבונה ויבדעת (שמות לה, לא) תרגול שדבוק עפר בכנפיו, לא תכהו במקל להסיר העפר, אלא תגרום לה לפרוס כנפיה ואז תקפוף ויפול הלכלוך, כך במסר חינוכי, לא המקל יביא תועלת, אלא ההשפעה שיעוף ממקומו ויקפוף למקום הנכון. דוגמא אישית

הסבא מקעלם אמר שעיקר החינוך הוא "דוגמא אישית"! וביאר בזה מה שנאמר בקריאת שמע "ולמדתם אותם את בניכם לדבר בם בשבתך בביתך ובלכתך בדרך", ולכאורה הרי מדובר כאן על הבנים, והיה צריך לומר "בשבתם בביתם ובלכתם בדרך", אלא שכאן נרמז שאם אתה רוצה שהבן ילמד תורה צריך אתה עצמך לדבר בדברי תורה בשבתך בביתך ובלכתך בדרך, ואז ממילא הבן ילמד ממך.

כל חינוכו של אבי זצ"ל בבית היה על ידי המחשה. כדי להשריש בנו אהבת תורה, היה לוקח אותנו לפנות בוקר לבית המדרש של גור, והראה איך אנשים לומדים תורה לפני תפילה, והסביר על מעלת בעל בית ישראל זצ"ל שהשריש הנהגה זו, והסביר לנו כי ה"בית ישראל" אהב את התורה ולומדיה והחדיר בחסידיו אהבה זו. גם זאת תיקן, לימוד תורה בכל זמן פנוי. השטיבלאך מלאים בלומדי תורה בשעות הבוקר המוקדמות קודם תפילת שחרית.

כאשר הכל עדיין זך ושקט, כשעדיין לא קם הכרך לחיי היום יום, כבר ממלאים את בתי המדרש בלימוד תורה. כי כך תבע הרבי, תורה... תורה... תורה... התורה היא הבסיס הרוחני לכל לב יהודי. הוא תבע לימוד תורה בקדושה ובטהרה. בלב פנוי מהבלי העוה"ו. ולימוד התורה הוא הבסיס המרכזי בחיי הצאן שהנהיג הרבי. כדי שיהיה לנו מושג מהו גדול בתורה, היה לוקח אותנו לביתם של גדולי עולם, ובפרט להתפלל בבית מרן הגר"ז הלוי.

כדי שיהא לנו מושג באחדות ודיבוק חברים, היה לוקח אותנו לבית המדרש של באיאן בסעודה שלישית, להראות לנו איך חיים בצוותא. כדי להרגיש נעימות בתפילה, לקח אותנו להתפלל אצל האדמו"ר מספינקא בשכונת אחווה בגאולה, לטעום טעם מתיקות בתפילה, שכידוע היה בעל תפילה ונעים זמירות ישראל. כשהיה הולך אתנו בשבת לשיבת קמניץ, היה מראה לנו, "ראו זה בקי נפלא

הרה"צ רבי אליהו לופיאן מגדיר מהו חינוך מעשה היה בזמן שהיינו ילדים קטנים, והתפללנו עם אבא זצ"ל, לאחר התפילה שוחח אבא עם רבי אליהו, והשיחה התמשכה, והיות ולא היתה לנו תעסוקה שיחקנו באבנים על הרצפה, אבא העיר לנו שהיום הוא שבת ואבנים הם מוקצה... עזבנו את האבנים, ואח"כ כשאבא לא ראה, שוב התחלנו לשחק עם האבנים... העיר לנו שוב אבא שהיום שבת... כך היה מספר פעמים. לפתע שמענו איך שרבי אליהו אומר לאבא: "זה חינוך... הרי הם קטנים ואינם מבינים כלל מהו מוקצה, דבר אחד הם לומדים מהמוסר שלך, כשאבא לא רואה - לא שומעים בקולו... חינוך אמיתי הוא רק על דבר שהילד יכול להבין, ועל דברים שאינם מביין, החינוך הוא כשרואה את דוגמת אביו והתנהגותו, זה משריש בלבם חינוך אמיתי ויסודי, הכלל הוא דוגמא אישית".

(מתוך 'מידות והנהגות טובות')